

U S T A W A

z dnia 31 stycznia 1980 r.

o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych

Wstęp (uchylony)

Art. 1. 1. Orzeł biały, biało-czerwone barwy i „Mazurek Dąbrowskiego” są symbolami Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Otaczanie tych symboli czcią i szacunkiem jest prawem i obowiązkiem każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej oraz wszystkich organów państwowych, instytucji i organizacji.

3. Symbole Rzeczypospolitej Polskiej pozostają pod szczególną ochroną prawa, przewidzianą w odrębnych przepisach.

Art. 2. 1. Godłem Rzeczypospolitej Polskiej jest wizerunek orła białego ze złotą koroną na głowie zwróconej w prawo, z rozwiniętymi skrzydłami, z dziobem i szponami złotymi, umieszczony w czerwonym polu tarczy.

2. Wzór godła Rzeczypospolitej Polskiej zawiera załącznik nr 1.

Art. 2a. Wizerunku orła ustalonego dla godła używają:

- 1) organy władzy państwowej;
- 2) organy administracji rządowej;
- 3) gminy, związki międzygminne oraz ich organy;
- 4) powiaty, związki powiatów oraz ich organy;
- 4a) związki powiatowo-gminne oraz ich organy;
- 4b) związki metropolitalne i ich organy;
- 5) samorzady województw oraz ich organy;
- 6) sądy, prokuratury i komornicy sądowi;
- 7) samorządowe kolegia odwoławcze;
- 8) regionalne izby obrachunkowe;
- 9) jednostki organizacyjne Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;

Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1509, z 2023 r. poz. 1617.

- 10) jednostki organizacyjne Policji, Straży Granicznej, Krajowej Administracji Skarbowej, Państwowej Straży Pożarnej i Obrony Cywilnej Kraju;
- 10a) Służba Ochrony Państwa;
- 11) jednostki organizacyjne Służby Więziennej;
- 12) szkoły publiczne, szkoły niepubliczne i niepubliczne szkoły artystyczne o uprawnieniach publicznej szkoły artystycznej, uczelnie publiczne, uczelnie niepubliczne oraz federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki;
- 13) inne podmioty, jeżeli przepisy szczególne uprawnniają je do używania wizerunku orła.

Art. 3. 1. Godło Rzeczypospolitej Polskiej umieszcza się w szczególności w pomieszczeniach urzędowych i salach posiedzeń, salach wykładowych i lekcyjnych należących do:

- 1) organów państwowych;
 - 1a) organów gmin, powiatów, samorządów województw oraz związków jednostek samorządu terytorialnego;
 - 1b) klubów, kół i zespołów poselskich, senackich i parlamentarnych oraz biur poselskich, senatorskich i poselsko-senatorskich;
- 2) jednostek Sił Zbrojnych;
- 3) szkół i placówek oświatowo-wychowawczych;
- 4) przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych oraz innych oficjalnych przedstawicielstw i misji za granicą.

1a. Na budynkach siedzib podmiotów, o których mowa w art. 2a, umieszcza się urzędowe tablice z godłem Rzeczypospolitej Polskiej oraz urzędowe tablice z napisem nazwy tego podmiotu.

1b. Urzędowa tablica z godłem ma kształt owalny w układzie pionowym, obwódkę biało-czerwoną i tło szare, na którym znajduje się godło Rzeczypospolitej Polskiej. Urzędowa tablica z napisem jest prostokątna w układzie poziomym, ma tło czerwone, a litery napisu białe.

2. Godło Rzeczypospolitej Polskiej można umieszczać w innych miejscach niż wymienione w ust. 1, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

3. Jednostki organizacyjne wymienione w ust. 1 pkt 4, w wypadkach przewidzianych w prawie i zwyczajach międzynarodowych, umieszczają godło Rzeczypospolitej Polskiej także na obiektach stanowiących ich siedziby urzędowe.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wzory oraz wymiary urzędowych tablic z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i napisem, a także sposób ich umieszczania na budynkach siedzib podmiotów, o których mowa w art. 2a, biorąc pod uwagę czytelność i estetykę tablic oraz funkcjonalność ich umieszczania.

Art. 3a. Godło Rzeczypospolitej Polskiej umieszcza się na stroju reprezentacji kraju, na stroju reprezentacji olimpijskiej oraz na stroju reprezentacji paralimpijskiej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263 i 1669), z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

Art. 4. 1. Barwami Rzeczypospolitej Polskiej są kolory biały i czerwony, ułożone w dwóch poziomych, równoległych pasach tej samej szerokości, z których górny jest koloru białego, a dolny koloru czerwonego.

2. Przy umieszczaniu barw Rzeczypospolitej Polskiej w układzie pionowym kolor biały umieszcza się po lewej stronie płaszczyzny oglądanej z przodu.

3. Wzór barw Rzeczypospolitej Polskiej zawiera załącznik nr 2.

Art. 5. 1. Barwy Rzeczypospolitej Polskiej stanowią składniki flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Każdy ma prawo używać barw Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności w celu podkreślenia znaczenia uroczystości, świąt lub innych wydarzeń, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

3. (uchylony)

Art. 6. 1. Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej jest prostokątny płat tkaniny o barwach Rzeczypospolitej Polskiej, umieszczony na maszcie.

2. Flagą państwową Rzeczypospolitej Polskiej jest także flaga określona w ust. 1, z umieszczonym pośrodku białego pasa godłem Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Wzory flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej i flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej zawiera załącznik nr 3.

Art. 6a. Ustanawia się dzień 2 maja Dniem Flagi Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 7. 1. Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej podnosi się na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi siedziby urzędowe albo miejsce obrad:

- 1) Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Senatu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) Rady Ministrów oraz Prezesa Rady Ministrów;

- 5) organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego – w czasie ich sesji;
- 6) organów administracji rządowej i innych organów państwowych oraz państwowych jednostek organizacyjnych, a także organów jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych – z okazji uroczystości oraz rocznic i świąt państwowych.

2. Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej podnoszą również polskie statki żeglugi śródlądowej.

3. Flagę państwową Rzeczypospolitej Polskiej zaleca się podnosić lub umieszczać na budynkach mieszkalnych lub przed budynkami mieszkalnymi oraz na budynkach lub przed budynkami, w których prowadzi się działalność gospodarczą lub w innych miejscach niż wymienione w ust. 1 i 2 – z okazji świąt i rocznic państwowych oraz innych uroczystości o zasięgu państwowym lub lokalnym, z uwzględnieniem art. 1 ust. 2.

Art. 8. 1. Flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej podnoszą:

- 1) przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne oraz inne oficjalne przedstawicielstwa i misje za granicą na budynkach lub przed budynkami ich siedzib urzędowych, a także kierownicy tych przedstawicielstw, urzędów i misji na swych rezydencjach i środkach komunikacji – w wypadkach przewidzianych w prawie i zwyczajach międzynarodowych;
- 2) cywilne lotniska i lądowiska;
- 3) cywilne samoloty komunikacyjne podczas lotów za granicą;
- 4) kapitanaty (bosmanaty) portów – na budynkach lub przed budynkami stanowiącymi ich siedziby urzędowe.

2. Minister właściwy do spraw zagranicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady dotyczące postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, uwzględniając praktykę i zwyczaje istniejące w państwie przyjmującym, określając sytuacje, w których podnoszenie flagi państwowej jest obowiązkowe, oraz określając szczegółowo jej usytuowanie.

3. *Minister Transportu i Gospodarki Morskiej*¹⁾ określi sposób podnoszenia flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej na cywilnych lotniskach

¹⁾ Obecnie minister właściwy do spraw transportu, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 22 i art. 27 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 945), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

i lądowiskach oraz na cywilnych samolotach komunikacyjnych podczas lotów za granicą.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, sposób używania flagi państwowej z godłem Rzeczypospolitej Polskiej przez oddziały i jednostki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej podczas oficjalnych uroczystości poza granicami państwa oraz w kontaktach międzynarodowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględniając charakter uroczystości.

Art. 9. 1. Flagę państwową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej podnoszą polskie statki morskie jako banderę, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczególnymi; ponadto do bandery stosuje się prawo i zwyczaje międzynarodowe.

2. Statki morskie pełniące specjalną służbę państwową podnoszą także flagę oznaczającą pełnienie tej służby.

3. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej ustala wzory flag na oznaczenie pełnionej specjalnej służby państwowej oraz okoliczności i warunki ich podnoszenia.

Art. 10. Przepisy wydane na podstawie ustawy mogą przewidywać obowiązek podnoszenia flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej także w innych wypadkach niż określone w art. 7–9.

Art. 11. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić żałobę narodową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzenie w szczególności powinno określać przyczyny wprowadzenia oraz czas trwania żałoby narodowej, uwzględniając uwarunkowania kulturowe i historyczne oraz przyjęte w tym zakresie zwyczaje.

2. W czasie trwania żałoby narodowej flagę państwową opuszcza się do połowy masztu.

Art. 12. 1. Hymnem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej jest „Mazurek Dąbrowskiego”.

2. Tekst literacki hymnu państwowego zawiera załącznik nr 4.

3. Tekst muzyczny hymnu państwowego w układach: na jeden głos, na fortepian oraz na głos i fortepian zawiera załącznik nr 5.

4. *Minister Kultury i Sztuki*²⁾ zatwierdza tekst muzyczny hymnu państwowego w układach: na zespoły chóralne, instrumentalne i instrumentalno-wokalne.

Art. 13. 1. Hymn państwowy wykonuje się lub odtwarza publicznie w układach, o których mowa w art. 12.

2. Publicznie hymn państwowy wykonuje się lub odtwarza w szczególności w czasie uroczystości oraz świąt i rocznic państwowych.

3. (uchylony)

Art. 14. 1. Podczas wykonywania lub odtwarzania hymnu państwowego obowiązuje zachowanie powagi i spokoju. Osoby obecne podczas publicznego wykonywania lub odtwarzania hymnu stoją w postawie wyrażającej szacunek, a ponadto mężczyźni w ubraniach cywilnych – zdejmują nakrycia głowy, zaś osoby w umundurowaniu obejmującym nakrycie głowy, niebędące w zorganizowanej grupie – oddają honory przez salutowanie. Poczty sztandarowe podczas wykonywania lub odtwarzania hymnu oddają honory przez pochylenie sztandaru.

2. Przepisy wydane na podstawie ustawy określają zachowanie się osób w umundurowaniu, występujących w zorganizowanej grupie.

Art. 15. Godło i barwy Rzeczypospolitej Polskiej są umieszczane, a hymn Rzeczypospolitej Polskiej wykonywany lub odtwarzany w sposób zapewniający im należną cześć i szacunek.

Art. 16. 1. Symbole Rzeczypospolitej Polskiej nie mogą być umieszczane na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego.

2. Dozwolone jest umieszczanie na przedmiotach przeznaczonych do obrotu handlowego godła lub barw Rzeczypospolitej Polskiej w formie stylizowanej lub artystycznie przetworzonej.

Art. 16a. Pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 77 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Rzeczpospolita Polska”.

Art. 16b. 1. Pieczęcią Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Sejm Rzeczypospolitej Polskiej”.

²⁾ Obecnie minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 9 i art. 14 ustawy, o której mowa w odnośniku 1.

2. Pieczęcią Senatu Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Senat Rzeczypospolitej Polskiej”.

3. Pieczęcią Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis „Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej”.

Art. 16c. 1. Urzędową pieczęcią jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła zawierająca pośrodku wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, a w otoku napis odpowiadający nazwie podmiotu uprawnionego do używania urzędowej pieczęci.

2. Urzędową pieczęcią gminy, powiatu, samorządu województwa lub związku jednostek samorządu terytorialnego może być również pieczęć, o której mowa w ust. 1, zawierająca pośrodku, zamiast wizerunku orła ustalonego dla godła Rzeczypospolitej Polskiej, odpowiednio herb gminy, powiatu lub województwa. Odcisk pieczęci z herbem nie może być umieszczany na dokumentach urzędowych w sprawach z zakresu administracji rządowej.

3. Urzędowej pieczęci używają podmioty, o których mowa w art. 2a.

Art. 16d. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wymiary oraz sposób używania i strzeżenia urzędowych pieczęci, a także tryb zamawiania i sposób wyrobu urzędowych pieczęci oraz nadzór nad ich wyrobem, uwzględniając w szczególności konieczność zapobieżenia utracie urzędowych pieczęci przez uprawnione podmioty.

Art. 17. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w drodze rozporządzenia:

- 1) wydaje przepisy przewidziane w art. 10 oraz art. 14 ust. 2,
- 2) może ustalać zasady obchodów świąt i rocznic państwowych oraz innych uroczystości o zasięgu państwowym lub lokalnym

– biorąc pod uwagę uwarunkowania kulturowe i historyczne oraz przyjęte w tym zakresie zwyczaje, kierując się w szczególności potrzebami społeczności lokalnych.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, sposób i okoliczności stosowania symboli Rzeczypospolitej Polskiej w jednostkach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, uwzględniając rodzaj jednostki Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 18. Traci moc dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. poz. 314, z 1956 r. poz. 43 oraz z 1957 r. poz. 42)³⁾ w części dotyczącej godła i barw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 19. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia⁴⁾.

³⁾ Dekret z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych utracił moc z dniem 24 września 2005 r. na podstawie art. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1439), która weszła w życie z dniem 24 września 2005 r.

⁴⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 11 marca 1980 r.

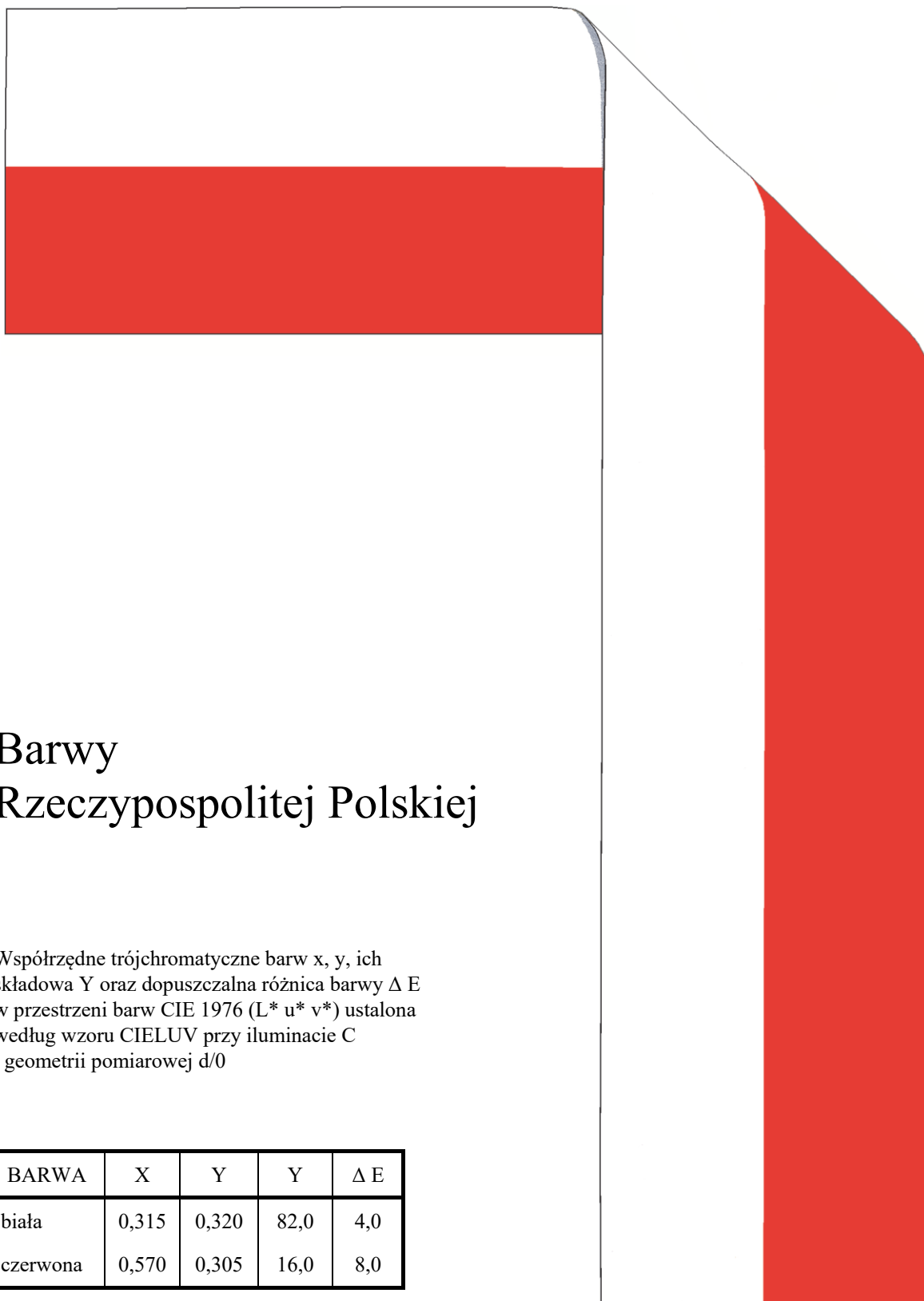
Załączniki do ustawy
z dnia 31 stycznia 1980 r.

Załącznik nr 1

**GODŁO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**
UWAGA: Biel i czerwień zgodnie z barwami RP

Załącznik nr 2

Barwy Rzeczypospolitej Polskiej

Współrzędne trójchromatyczne barw x , y , ich składowa Y oraz dopuszczalna różnica barwy ΔE w przestrzeni barw CIE 1976 ($L^* u^* v^*$) ustalona według wzoru CIELUV przy iluminacji C i geometrii pomiarowej d/0

BARWA	X	Y	Y	ΔE
biała	0,315	0,320	82,0	4,0
czerwona	0,570	0,305	16,0	8,0

Załącznik nr 3

Stosunek szerokości
flagi do jej długości
– wynosi 5:8

Flaga państwowa
Rzeczypospolitej Polskiej

Flaga państwowa
z godłem Rzeczypospolitej Polskiej

Stosunek wysokości
godła do szerokości
flagi – wynosi 2:5

UWAGA: Biel i czerwień zgodnie z barwami RP

Załącznik nr 4*Hymn państwowy
Rzeczypospolitej Polskiej**„Mazurek Dąbrowskiego”*

Słowa: Józef Wybicki, 1797 r.

*Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc wzięła,
Szablą odbierzemy.**Marsz, marsz Dąbrowski,
Z ziemi włoskiej do Polski.
Za twoim przewodem
Złączym się z narodem.**Przejdziem Wisłę, przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.**Marsz, marsz ...**Jak Czarniecki do Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.**Marsz, marsz ...**Już tam ojciec do swej Basi
Mówi zapłakany —
Słuchaj jeno, pono nasi
Biją w tarabany.**Marsz, marsz ...*

Załącznik nr 5

Hymn państwowy
Rzeczypospolitej Polskiej

„Mazurek Dąbrowskiego”
Słowa: Józef Wybicki, 1797 r.
Autor melodii nieznan

$\text{♩} = 116$ GŁOS

Jesz-cze Pol-ska nie zgi-nę - ta -, kie-dy my: zy - je - my, Co nam ob - ca
prze-moc wzię - ta -, sza-błą od - bie - rze - my. Marsz, marsz Dą - bro - wski,
z zie-mi wło-skiej do Pol-ski. Za two-im prze - wo - dem złą-czym się z na - ro - dem.

FORTEPIAN Harmonizacja: Kazimierz Sikorski

GŁOS I FORTEPIAN

Harmonizacja: Kazimierz Sikorski

Jesz - cze Pol - ska nie zgi - nę - ła -, kie - dy my zy - je - my.

Co nam ob - ca prze - moc wzię - ła sza - łą, od - bie - rze - my.

Marsz, marsz Dą - bro - wski, z zie - mi wło - skiej do Pol - ski.

Za two - im prze - wo - dem zią - czym się z na - ro - dem, - ro - dem.